

OPENBAAR MINISTERIE

College van procureurs-generaal

Postbus 20305, 2500 EH Den Haag

Prins Clauslaan 16

2595 AJ Den Haag

T +31 88 699 11 00

www.om.nl

De heer ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Onderzoeksraad voor Veiligheid

[REDACTED]

uitsluitend per e-mail

Datum 16 augustus 2022
Onderdeel Bestuurlijke en Juridische Zaken
Ons kenmerk PaG/BJZ/56681
Contactpersoon [REDACTED]
Doorkiesnummer(s) [REDACTED]
Bijlage(n) 1
Onderwerp Reactie OM conceptrapport Mortierongeluk Mali

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte heer Dijsselbloem,

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) heeft op 13 januari 2022 het onderzoek 'Mortierongeval Mali' heropend. Op 27 juli 2022 ontving het Openbaar Ministerie (OM) ter inzage het conceptrapport van dit heropende onderzoek. U heeft het OM verzocht om het conceptrapport te controleren op eventuele feitelijke onjuistheden of onduidelijkheden. Middels dit schrijven en aangehechte tabel voldoe ik graag aan dit verzoek.

Algemene reactie

Het OM hecht eraan om in een algemene reactie de volgorde van de onderzoeken en onderzoekshandelingen op een rij te zetten. Tegen die achtergrond moeten ook de in de bijgevoegde tabel inhoudelijke opmerkingen worden gelezen.

Direct na het dodelijk ongeval tijdens een mortiergranaatoefening in Mali op 6 juli 2016 is door de Koninklijke Marechaussee (KMar) onder leiding van het OM een feitenonderzoek gestart, onderzoek Zeehan. Dit onderzoek richtte zich (met name) op het ongeval ter plaatse en zag primair op de beoordeling of de bij de oefening betrokken militairen handelden conform de geldende instructies. Dit bleek het geval en de officier van justitie heeft toen besloten om niet tot strafvervolgning over te gaan. De reden waarom de reikwijdte van dit onderzoek beperkt is gehouden, is om de nabestaanden eerst duidelijkheid te kunnen verschaffen over de toedracht van het ongeval ter plaatse en de eventuele verwijtbaarheid van direct betrokkenen. In de zomer van 2017 is deze

afdoeningsbeslissing medegedeeld aan de nabestaanden en het ministerie van Defensie (Defensie).

Naast het feitenonderzoek Zeehan hebben uw Raad en een Commissie van Onderzoek (CvO) van Defensie onderzoek gedaan naar het ongeval en hierover gerapporteerd op respectievelijk 28 september 2017 en 24 februari 2017. Deze rapporten waren niet gevoegd in het dossier van onderzoek Zeehan en hebben dan ook niet bijgedragen aan de hiervóór genoemde beoordeling en afdoeningsbeslissing.

Daarnaast heeft ook het Kenniscentrum Wapensystemen en Munitie (KCW&M), nadat het OVV rapport is uitgebracht, een rapport opgesteld. Dit rapport is door het KCW&M opgesteld naar aanleiding van een verzoek van het Defensie Munitiebedrijf om advies over de afvoer en vernietiging van de opgeslagen munitie 60 mm HE-80 voor het mortier HB.

Het gepubliceerde rapport van de OVV in 2017 leidde ertoe dat de nabestaanden aangifte deden bij het OM. Voorts constateerde het OM een discrepantie in de drie bovengenoemde rapporten voor wat betreft de conclusies over de mogelijke oorzaken van de ontploffing. Dit alles heeft ertoe geleid dat het OM besloot een nieuw feitenonderzoek door de KMAR te laten uitvoeren, onderzoek Tyres. In dit onderzoek zijn de rapporten van de OVV, de CvO en het KCW&M wel gevoegd en betrokken. Bovendien was de reikwijdte anders en breder dan in onderzoek Zeehan; er is onder meer onderzoek gedaan naar de aanschaf, levering en ingebruikname van de partij mortiergranaten waartoe de incidentgranaat behoorde, alsmede naar de restanten van de mortier, de mortiergranaat en overige sporen.

Naar aanleiding van bovengenoemde discrepantie in de conclusies van de rapporten heeft het OM in onderzoek Tyres besloten om een externe deskundige in te schakelen. De inschakeling van de (Britse) deskundige en het daaruit gevolgde rapport is aldus geen *second opinion*.

Het voorgaande maakt ook dat het OM de conclusie dat geen sprake is van zo onafhankelijk en objectief mogelijk onderzoek niet deelt. Immers, juist het gegeven dat de conclusies en bevindingen uit het rapport van KCW&M niet strookten met onder meer die uit het rapport van de OvV heeft het OM ertoe gebracht om uiteindelijk een externe deskundige in te schakelen. Dit om zodoende te komen tot een zo onafhankelijk en objectief mogelijke beoordeling en beslissing.

Voor zover de OvV deze conclusie (ook) trekt op basis van het feit dat het OM de KMar diens eigen rol in Gao heeft laten onderzoeken, merkt het OM op dat dit niet anders kon en ook zeker niet ongebruikelijk is. In 2016 hebben daags na het ongeval twee medewerkers van Forensische Opsporing (FO) KMar forensisch

onderzoek gedaan in Gao. Hierbij is onder andere proces-verbaal opgemaakt over de herkomst van de voorhanden zijnde scherven. Nadien is discussie ontstaan over die herkomst. In 2018 heeft de officier van justitie aan een van de twee FO medewerkers gevraagd om aan de hand van specifieke vragen aanvullend proces-verbaal op te maken omtrent de herkomst van de sporen. De specifieke vragen waren aldus deels alleen door de twee medewerkers te beantwoorden die in 2016 het onderzoek hadden gedaan. Dit is zeker geen ongebruikelijke gang van zaken. Immers, in casu waren deze twee FO medewerkers ter plaatse en hebben zij onderzoek gedaan en proces-verbaal opgemaakt. Het is gebruikelijk dat in geval van bepaalde onduidelijkheid in het kader van de waarheidsvinding aanvullende vragen worden gesteld aan de desbetreffende opsporingsambtenaren, die op ambtsead vervolgens proces-verbaal opmaken.

Voor deze en andere suggesties verwijs ik naar de bijgevoegde tabel.

Leerpunten OM

Het OM hecht eraan om naast de bovenstaande en aangehechte reactie ook mee te geven dat de onderzoeken naar het mortierongeval ook leerpunten voor het OM hebben meegebracht.

In de eerste plaats, achteraf gezien kan gesteld worden dat, zoals de OVV rapporteert, het inderdaad in de rede had gelegen, gelet op de kennelijke onduidelijkheid over de herkomst van sporen, dat de officier van justitie de KMar opdracht had gegeven dit diepgaander te onderzoeken en hiervan verslag te doen. Het horen van bepaalde in het rapport genoemde getuigen en sleutelfiguren had hierbij zeker van waarde kunnen zijn voor onder meer de volledigheid en juistheid van het feitenonderzoek. Ten overvloede wordt opgemerkt dat deze door het OM ondersteunde conclusie van de OVV geen invloed heeft op de destijds bij de afdoening genoemde redengevende argumenten om niet tot vervolging over te gaan.

Daarnaast, naar aanleiding van de handelwijze in deze onderzoeken hebben het OM en de KMar reeds vorig jaar besloten om in feiten- en opsporingsonderzoeken naar incidenten binnen Defensie zeer terughoudend te zijn bij, niet zozeer de voeging van rapporten door deskundigen binnen Defensie aan het dossier, alswel het gebruik en de waardering hiervan. Dat heeft ertoe geleid dat in beginsel steeds direct een externe onafhankelijke deskundige worden verzocht om (eveneens) te rapporteren.

Report Concerning 60mm Mortar Accident Investigations

In het kader van het heropende onderzoek is dit rapport op grond van de Rijkswet Onderzoeksraad voor veiligheid aan de OvV verstrekt, daarmee beschikt de OvV zelfstandig over dit rapport en kan de OvV zelf tot openbaarmaking overgaan. Het OM ziet zichzelf daarin nu beperkt door de nog lopende artikel 12 Sv-procedure.

Datum 16 augustus 2022
Ons kenmerk PaG/BJZ/56681
Pagina 4/4

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister van Justitie en Veiligheid,
namens de Minister,
het College van procureurs-generaal,
namens het College,
het Hoofd Bestuurlijke en Juridische Zaken,

16

J.H. Meulmeester